

УДК 342.9(477)

ШОРСЬКИЙ П.О.

ВИБОРЧІ ПРАВА ГРОМАДЯН ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті автором досліджено сутність, особливості та здійснено класифікацію виборчих прав громадян. На підставі наукових праць у галузі адміністративного права та чинних нормативно-правових актів доведено існування та визначено зміст адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян.

Ключові слова: права громадян, виборчі права, адміністративно-правове забезпечення.

В статье автором исследована сущность, особенности и осуществлена классификация избирательных прав граждан. На основании научных работ в области административного права и действующих нормативно-правовых актов доказано существование и определено содержание административно-правового механизма обеспечения избирательных прав граждан.

Ключевые слова: права граждан, избирательные права, административно-правовое обеспечение.

In this article the author studies the essence, characteristics and carried out classification citizens' electoral rights. On the basis of scientific works in the field of administrative law and the existing legal acts prove the existence and determine the amount of administrative and legal mechanism for ensuring citizens' electoral rights.

Key words: civil rights, voting rights, administrative and legal support.

Вступ. Сучасний стан розбудови України як повноцінного члена Європейської спільноти вимагає системного вдосконалення державного механізму забезпечення та захисту прав і свобод громадян. Конституція України закріплює положення, відповідно до яких носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Він гарантує громадянам право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [1].

Варто підкреслити, що нехтування зазначеними правами громадян може призвести до розбалансування механізму управління державними справами та створення загроз національній безпеці. Отже, держава має обов'язок забезпечити всіма наявними способами утвердження та реалізацію громадянами виборчих прав. На нашу думку, особливе місце в цьому аспекті посідають питання управлінського характеру, спрямовані на створення належних управлінських моделей у сфері виборів, крім того, важливого значення набуває і механізм адміністративного та судового захисту зазначених прав. Згадані суспільні відносини здебільшого відбуваються у сфері дії норм адміністративного права, а отже, дають змогу говорити про відповідний адміністративно-правовий механізм забезпечення виборчих прав громадян.

Зважаючи на вищезазначене, перед науковою спільнотою постає актуальне завдання щодо дослідження виборчих прав як об'єкта відповідного адміністративно-правового забезпечення.

Виборчі права громадян у різні часи були предметом дослідження фахівців теорії права, конституційного права, адміністративного права та інших споріднених галузей. Зокрема, можна відзначити здобутки В.Ф. Апшай, О.С. Бакумова, О.В. Марцеляка, В.Ф. Погорілка, П.М. Рабіновича, Є.В. Сердюка, І.В. Тимошенко, Ю.М. Тодици та ін. [2-9]. Водночас адміністративно-правове забезпечення виборчих прав громадян в Україні здебільшого залишалося поза увагою дослідників, отже, розглядуване питання набуває відповідної актуальності.

Постановка завдання. Метою статті є визначення сутності та класифікації виборчих прав громадян, а також обґрунтування наявності адміністративно-правового механізму їх забезпечення.

Результати дослідження. На початку роботи, по-перше, треба визначитися із базовими поняттями, які ми будемо використовувати у дослідженні («права громадян», «виборчі права»), та їх науковою класифікацією.

П.М. Рабінович говорить про категорію «права» як про певні можливості людини, необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку в конкретно-історичних умовах, об'єктивно зумовлені досягнутим рівнем розвитку суспільства і забезпечені обов'язками інших суб'єктів [6, с. 95]. На думку Ю.М. Тодики, права особи у структурі правового статусу є формально визначеними, юридично гарантованими можливостями користуватися соціальними благами, офіційною мірою можливої поведінки людини в державно-організованому суспільстві» [9, с. 160]. О.О. Лукашева визначає права людини як певні нормативно структуровані властивості й особливості буття особистості, які виражають її волю і є невід'ємними та необхідними способами й умовами її життя, її взаємин із суспільством, державою, іншими індивідами [10, с. 12].

Отже, в узагальненому вигляді «права людини» можна визначити як гарантовані можливості людини, які необхідні їй для задоволення потреб її існування та розвитку, а також є мірою можливої поведінки у відносинах із державою, суспільством та іншими особами.

У науковій літературі ми можемо зустріти досить багато визначень виборчих прав громадян та їх класифікацій або умовно визначених елементів.

В.М. Бесчастний та Р.Я. Демків визначають виборче право як сукупність юридичних норм, що закріплюють права громадян обирати і бути обраними в органи державної влади, а також право відкликання виборцями обраних осіб, які не виправдали їхньої довіри. На їхню думку, термін «виборче право» має два значення:

- в об'єктивному розумінні це система правових норм, що регулюють суспільні відносини, пов'язані з виборами органів держави і місцевого самоврядування. Це один з інститутів конституційного права, хоча й охоплює окремі норми інших галузей права – трудового, цивільного, адміністративного, кримінального. Такі норми можна назвати полівалентними, бо вони одночасно належать до двох або більше галузей права;

- у суб'єктивному розумінні це гарантована громадянину державою можливість брати участь у виборах державних органів і органів місцевого самоврядування. Це комплекс конкретних прав особи, серед яких особливо треба виокремити активне і пасивне виборче право у зв'язку з політичними правами людини та громадянина [11; 12]. Аналогічні погляди можна зустріти і в інших роботах із цієї тематики. На підставі вищевикладеного ми можемо наголосити на тому, що у роботі ми будемо досліджувати саме суб'єктивні виборчі права громадян.

Дослідження спеціальної наукової літератури із виборчих прав громадян показує, що суб'єктивне виборче право – це гарантована громадянину державою можливість брати участь у виборах державних органів та органів місцевого самоврядування. До активного виборчого права можна віднести право громадянина України шляхом голосування обирати представницькі органи державної влади, а до пасивного – балотуватися і бути обраним на відповідні посади, наприклад, народного депутата України, депутата місцевої ради, міського, сільського голови. Види суб'єктивних виборчих прав різні дослідники також визначають по-різному. Пасивне виборче право або право обиратися, на думку Р.Я. Демківа, охоплює право висувати свою кандидатуру або давати згоду на її висунення. До цього виду прав ним віднесені й інші права, такі як право на участь у формуванні виборчих органів; право на висунення кандидатів; право виступати з ініціативою відкликання виборних представників і посадових осіб; право заявляти відводи, заперечення, у тому числі щодо результатів виборів [12].

О.В. Марцеляк серед активних виборчих прав виділяє право громадянина обирати, голосувати за будь-яку кандидатуру чи проти всіх кандидатів, а серед пасивних – право громадянина бути обраним, яке охоплює право висувати свою кандидатуру чи давати згоду на висунення (право бути зареєстрованим як кандидат), право проводити виборчу кампанію в рамках чинного законодавства, право брати участь у формуванні виборчих органів (окружних і дільничних виборчих комісій), право оскаржувати результати виборів та ін. [4, с. 14]. О.О. Лукашева поряд з активним та пасивним виборчими правами окремо виділяє право відкликання обраних осіб, які не виправдали довіри виборців [10, с. 154]. О.С. Бакумов говорить про окремий вид суб'єктивних виборчих прав – право впливати на діяльність народних представників і контролювати їх із метою забезпечення ефективної роботи депутатів та органів народного представництва [3, с. 18]. В.А. Гошовська суб'єктивні виборчі права громадян поділяє на активне, пасивне та номінаційне виборче право. Активне виборче право, на її думку, – це право громадянина брати участь у виборах шляхом голосування, пасивне виборче право – право бути обраним на посади у колегіальних органах чи на виборні посади, а номінаційне виборче право – це право висунення кандидатів на публічні виборні посади [13, с. 141–142].

Зазначені думки науковців дають нам змогу дійти висновку, що суб'єктивні виборчі права громадянина пов'язані із мірою можливої поведінки особи *щодо права обирати* (брати участь у виборах шляхом голосування), *права бути обраним* до представницьких органів державної влади та місцевого самоврядування, а також *щодо додаткових прав* стосовно організації виборчого процесу та контролю за діяльністю обраних осіб.

Особливістю реалізації цих прав є певні обмеження до правового статусу особи. Наприклад, право голосу на виборах депутатів мають громадяни України, яким на день голосування виповнилося

вісімнадцять років, а Президентом України може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг тридцяти п'яти років, має право голосу, володіє державною мовою і проживає в Україні протягом десяти останніх перед днем виборів років.

Спробуємо відповісти на питання: «Яким чином виборчі права громадян можна визначити як об'єкт адміністративно-правового забезпечення?». По-перше, сам прикметник «адміністративно-правове» вказує на необхідність проведення аналізу управлінських процесів у зазначеній сфері прав і свобод громадян, визначення змісту адміністративно-правових норм, відносин, методів та їх подальшого співвіднесення із суспільними відносинами під час реалізації громадянами виборчих прав.

Як відомо із наукових праць відомих вчених у галузі адміністративного права, предмет адміністративного права становлять суспільні відносини, які виникають із метою реалізації і захисту прав громадян, утворення нормальних умов для функціонування суспільства і держави. За поглядами В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, Ю.М. Старілова відповідною ознакою сучасного адміністративного права є встановлення його нормами механізмів захисту прав і свобод громадян від незаконних дій державних органів та їхніх посадових осіб [14, с. 28; 15, с. 9; 16, с. 68].

Адміністративно-правові норми, які є загальнообов'язковими правилами поведінки, регулюють суспільні відносини, які входять до предмета адміністративного права. Цим нормам властиві такі ознаки:

- вони закріплюють суспільні відносини з приводу здійснення управління та контролю з боку відповідних державних органів щодо певного виду суспільних відносин та сфери реалізації прав і свобод громадян;
- вони здебільшого мають імперативний характер, тобто встановлюють певний порядок дій, які мають вчиняти суб'єкти відповідних суспільних відносин або від яких їм варто утриматися;
- зазначені норми можуть прийматися не тільки Верховною Радою України, а й іншими суб'єктами, наприклад органами виконавчої влади;
- виконання цих норм регламентується примусовою силою держави ^{1, 2, 3} [14, с. 49–50; 16, с. 139; 17, с. 48–49;].

Якщо говорити про адміністративно-правові відносини, то вони мають у своєму складі обов'язкового суб'єкта – носія владних або організаційно-розпорядчих повноважень, тобто того, що здійснює владну управлінську діяльність від імені держави. Спорі між сторонами адміністративно-правових відносин, як правило, вирішуються в адміністративному порядку. Водночас сьогодні все більшого значення набуває судовий порядок вирішення таких спорів. Варто підтримати Ю.П. Битяка, який зазначає, що адміністративно-правові відносини, з одного боку, – це форми соціальних відносин, а з другого – це форми організаційних відносин, у процесі реалізації яких розв'язуються завдання управлінської діяльності⁴ [14, с. 59Ю.П.60].

Серед методів правового регулювання в адміністративному праві превалує метод імперативу. В його рамках перевага надається покладанню на учасників відносин обов'язків щодо певної моделі поведінки; такі обов'язки виникають внаслідок підзаконних нормативних актів, хоча можливе застосування і диспозитивного методу. Цей метод правового регулювання реалізується через такі способи, як припис, дозвіл, заборона ^{5, 6} [с. 38–39; с. 24].

Проаналізуємо зміст чинних нормативних актів із питань організації та проведення виборів в Україні. Так, для організації виборчого процесу створений спеціальний орган – Центральна виборча комісія. Вона є постійним колегіальним державним органом, який діє на підставі Конституції України та інших законів України і наділений повноваженнями щодо організації підготовки і проведення виборів Президента України, народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, всеукраїнського і місцевих референдумів.

Комісія здійснює контроль за діяльністю та консультативно-методичне забезпечення виборчих комісій, які утворюються для організації підготовки та проведення виборів депутатів Верховної

¹ Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк (кер. авт.кол.), В.М. Гарашук, В.В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гарашука, В.В. Зуй. – Х.: Право, 2010. – 624 с.

² Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

³ Россинский Б.В. Административное право: учебник / Б.В. Россинский, Ю.Н. Стариков. – 4-е изд., пересмотр. и доп. – М.: Норма, 2009. – 927 с.

⁴ Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк (кер. авт.кол.), В.М. Гарашук, В.В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гарашука, В.В. Зуй. – Х.: Право, 2010. – 624 с.

⁵ Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.

⁶ Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навчальний посібник / С.Г. Стеценко. – К.: Атіка, 2009. – 640 с.

Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад і сільських, селищних, міських голів, та комісій з місцевих референдумів [18].

Рішення Комісії, прийняте в межах її повноважень, є обов'язковим для виконання всіма суб'єктами відповідного виборчого процесу чи процесу референдуму, в тому числі відповідними виборчими комісіями і комісіями з референдумів нижчого рівня, а також органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами України [18].

Чинними нормативними актами передбачений адміністративний та судовий порядок захисту порушених виборчих прав суб'єктів виборчого процесу. Згідно із Законом України «Про місцеві вибори» кандидат, його довірена особа, місцева організація політичної партії, кандидати від якої зареєстровані на відповідних місцевих виборах, її представник у територіальній виборчій комісії або уповноважена особа, офіційний спостерігач, а також виборець, виборчі права або охоронювані законом інтереси якого щодо участі у виборчому процесі порушено рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта оскарження, може звернутися до виборчої комісії зі скаргою, що стосується виборчого процесу. Суб'єкт виборчого процесу може також звернутися до суду в порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України [19].

Положення Закону України «Про вибори народних депутатів» також дають виборцю право оскаржити до відповідної виборчої комісії рішення, дії чи бездіяльність суб'єктів оскарження, якщо ці дії чи бездіяльність порушують виборчі права або інтереси щодо участі у виборчому процесі його особисто. Крім того, у цьому нормативному документі зазначається, що рішення, дії чи бездіяльність виборчих комісій, членів цих комісій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, інформаційних агентств кандидатів, їхніх довірених осіб, партій, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, офіційних спостерігачів, що порушують законодавство про вибори, можуть бути оскаржені до суду в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України [20].

Щодо забезпечення, організації та проведення виборчого процесу варто також відмітити наявність прав та обов'язків відповідних державних органів, які мають сприяти його проведенню та забезпечувати реалізацію виборчих прав громадянами та іншими суб'єктами виборчого процесу.

Наприклад, контроль за дотриманням вимог Закону України «Про вибори народних депутатів України» в частині участі засобів масової інформації та інформаційних агентств в інформаційному забезпеченні виборів та проведенні передвиборної агітації здійснюють Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення (стосовно електронних (аудіовізуальних) засобів масової інформації) та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику в інформаційній та видавничій сферах (стосовно друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств). У разі виявлення порушень за результатами здійснення такого контролю Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику в інформаційній та видавничій сферах, інформують про це Центральну виборчу комісію або відповідну окружну виборчу комісію [20].

Органи Національної поліції зобов'язані не пізніше як за вісім днів до дня виборів забезпечити цілодобову охорону приміщень окружних виборчих комісій, а також у разі необхідності, за зверненням Центральної виборчої комісії, – органів ведення Державного реєстру виборців [21].

З наведеного вище випливає те, що реалізація виборчих прав громадян забезпечується діяльністю спеціальних органів держави, в тому числі тих, які належать до виконавчої гілки влади, за допомогою відповідних адміністративно-правових норм та способів адміністративно-правового регулювання. Суспільні відносини, що виникають із приводу реалізації виборчих прав, можуть належати до адміністративно-правових, у тому числі у разі здійснення захисту порушених прав та їх відновлення. Тобто ми з упевненістю можемо сказати про наявність певної управлінської системи забезпечення виборчих прав громадян, діяльність якої врегульовано нормами адміністративного права, а ще точніше – наявність адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян.

Висновки. Підведемо підсумки нашого дослідження висновками та узагальненнями.

1. Категорію «права людини» можна визначити як гарантовані можливості людини, які необхідні їй для задоволення потреб її існування та розвитку, які також є мірою можливої поведінки у відносинах із державою, суспільством та іншими особами.

2. Виборче право поділяється на об'єктивне та суб'єктивне. Об'єктивне виборче право являє собою інститут конституційного права України, тобто систему правових норм, що регулюють суспільні відносини, пов'язані з виборами органів держави і місцевого самоврядування. У суб'єктивному розумінні виборчі права громадянина пов'язані з мірою можливої поведінки особи щодо права обирати (брати участь у виборах шляхом голосування), права бути обраним до представницьких органів державної влади та місцевого самоврядування, а також щодо додаткових прав стосовно організації виборчого процесу та контролю за діяльністю обраних осіб. Виборчі права є істотним елементом правового статусу громадянина України та належать до політичних прав.

3. Особливістю реалізації суб'єктивних виборчих права є те, що на їх носіїв – суб'єктів – накладаються певні обмеження щодо їх набуття та подальшої реалізації. Такі права особа набуває за умов досягнення відповідного віку, наявності громадянства України, володіння державною мовою тощо.

4. Виборчі права громадян можна поділити на активне виборче право, пасивне виборче право та додаткові права, які виникають у зв'язку з організацією виборчого процесу та контролю за прийняттями на виборах результатами. До додаткових виборчих прав громадян можемо віднести:

– право брати участь у висуванні кандидатів (стаття 10 закону України «Про вибори народних депутатів України», стаття 10 закону України «Про вибори Президента України»);

– право брати участь у передвиборній агітації (розділ 9 закону України «Про вибори народних депутатів України», розділ 8 закону України «Про вибори Президента України»);

– право брати участь у спостереженні за проведенням виборів і роботою виборчих комісій (розділ 10 закону України «Про вибори народних депутатів України», розділ 9 закону України «Про вибори Президента України»);

– право на участь у роботі виборчих комісій (розділ 4 закону України «Про вибори народних депутатів України», розділ 4 закону України «Про вибори Президента України»);

– право робити внески до виборчих фондів (стаття 50 закону України «Про вибори народних депутатів України»);

– право на оскарження порушень виборчих прав громадян (стаття 40 Конституції України, розділ 13 закону України «Про вибори народних депутатів України», статті 172-179 Кодексу адміністративного судочинства України, розділ 12 закону України «Про вибори Президента України») [20, 21, 22].

5. Реалізація виборчих прав громадян забезпечується діяльністю спеціальних органів держави, в тому числі тих, які належать до виконавчої гілки влади, за допомогою відповідних адміністративно-правових норм та способів адміністративно-правового регулювання. Суспільні відносини, що виникають із приводу реалізації виборчих прав, можуть належати до адміністративно-правових, у тому числі у разі здійснення захисту порушених прав та їх відновлення. Отже, можна вести мову про адміністративно-правовий механізм забезпечення виборчих прав громадян.

6. У загальному вигляді адміністративно-правовий механізм забезпечення виборчих прав громадян можна визначити як систему взаємопов'язаних між собою адміністративно-правових засобів та гарантій, що реалізуються спеціально уповноваженими органами держави, спрямованих на регулювання виборчих суспільних відносин управлінського характеру та створення належних умов для реалізації, охорони та захисту виборчих прав і свобод громадян від протиправних дій.

Перспективними напрямками подальших наукових досліджень визначимо аналіз змісту та елементів адміністративно-правового механізму забезпечення виборчих прав громадян.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Апшай Ф.В. Виборче право у суб'єктивному змісті / Ф.В. Апшай // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2012. – Випуск 20. – Частина 1. – Том 1. – С. 125–127.
3. Бакумов О.С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах та проблеми його реалізації: монографія / О.С. Бакумов. – Х. : Право, 2015. – 248 с.
4. Марцеляк О.В. Виборче право: сучасне розуміння і сутність / О.В. Марцеляк // Публічне право. – 2011. – № 2. – С. 12–18.
5. Виборче право України: навч. посіб. / за ред. В.Ф. Погорілка, М.І. Ставнійчук. – К. : Парлам. вид-во, 2003. – 383 с.
6. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навч. Посібник / П.М. Рабінович. – Львів, 2008. – 221 с.
7. Сердюк Є.В. Забезпечення засобами адміністративного права виборчих прав громадян України / Є.В. Сердюк // Адміністративне право і процес, 2012. – № 1 (1). – С. 66-69.
8. Тимошенко І.В. Сутність виборчих прав громадян України та їх місце в загальній системі прав і свобод / І.В. Тимошенко // Публічне право. – 2011. – № 4. – С. 49-56.
9. Тодыка Ю.Н. Конституционно-правовой статус человека и гражданина в Украине / Ю.Н. Тодыка, О.Ю. Тодыка. – К.: Ін Юре, 2004. – 368 с.
10. Права человека: учебник / отв. ред. Е.А. Лукашева. – М.: Норма, 2009. – 560 с.
11. Конституційне (державне) право зарубіжних країн: Навч. посіб. [Електронний ресурс] / В.М. Бесчастний, О.В. Філонов, В.М. Субботін, С.М. Пашков; За ред. В.М. Бесчастного. – К. : Знання, 2007. – 467 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/13560615/pravo/ponyattya_viborchogo_prava
12. Демків Р.Я. Конституційне право України. Курс лекцій [Електронний ресурс] / Р.Я. Демків. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 332 с. – Режим доступу: http://e-pidruchniki.com/content/207_81Ponyattya_ta_principi_viborchogo_prava.html
13. Основи вітчизняного парламентаризму: підруч. для студ. вищ. навч. закл. : у 2 т. / за заг. ред. В.А.Гошовської. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1. – 408 с.

14. Адміністративне право: підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт.кол.), В.М. Гаращук, В.В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В.М. Гаращука, В. В. Зуй. – Х.: Право, 2010. – 624 с.
15. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В.Б. Авер'янов (голова). – К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. – 584 с.
16. Россинский Б.В. Административное право: учебник / Б.В. Россинский, Ю.Н. Стариков. – 4-е изд., пересмотр. и доп. – М.: Норма, 2009. – 927 с.
17. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
18. Про Центральну виборчу комісію [Електронний ресурс]: Закон України від 30.06.2004 р. № 1932-IV. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>
19. Про місцеві вибори [Електронний ресурс]: закон України від 14.07.2015 р., № 595-VIII. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
20. Про вибори народних депутатів України [Електронний ресурс]: Закон України від 17.11.2011 р. № 4061-VI. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4061-17/>
21. Про вибори Президента України [Електронний ресурс]: Закон України від 05.03.1999 р., № 474-XIV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/474-14/>
22. Кодекс адміністративного судочинства України [Електронний ресурс]: Закон України від 06.07.2005 р., № 2747-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

УДК 342.951

ШУМЕЙКО О.А.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ЗА ДОПОМОГОЮ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ (НА ПРИКЛАДІ ДЕЯКИХ КРАЇН ЄВРОПИ ТА США)

У статті досліджено зарубіжний досвід забезпечення безпеки дорожнього руху за допомогою автоматизованих систем. Автор розглядає такі країни Європи, як Німеччина, Італія, Франція, Чехія та інші, також не оминув своєю увагою і США. Законодавство розвинених країн більшою мірою орієнтоване на матеріальну відповідальність учасників дорожнього руху. Штрафи за кордоном здебільшого високі, що створює для порушників матеріальний дискомфорт.

Ключові слова: автоматизовані системи, безпека дорожнього руху, матеріальна відповідальність, правила дорожнього руху, відеофіксація, фотофіксація, правопорушення, публічні права та обов'язки.

В статье исследован зарубежный опыт обеспечения безопасности дорожного движения с помощью автоматизированных систем. Автор рассматривает такие страны Европы, как Германия, Италия, Франция, Чехия и другие, также не обошел своим вниманием и США. Законодательство развитых стран в большей степени ориентировано на материальную ответственность участников дорожного движения. Штрафы за рубежом преимущественно высокие, что создает для нарушителей материальный дискомфорт.

Ключевые слова: автоматизированные системы, безопасность дорожного движения, материальная ответственность, правила дорожного движения, видеофиксация, фотофиксация, правонарушения, публичные права и обязанности.

In the article foreign experience of providing of safety road motion is investigational by means of CASS. An author examines such countries of Europe, as Germany, Italy, France, Czech Republic and other, also did not go round the attention and USA. The legislation of the developed countries is in a greater degree oriented to property accountability of participants of traveling motion. Fines abroad mostly high, that creates violators material discomfort.

Key words: automated systems, road safety, liability, traffic rules, video lock, photo lock, crime, public rights and duties.

© ШУМЕЙКО О.А. – здобувач кафедри конституційного адміністративного та фінансового права (Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»)